

2024-02-08

Dnr: SBN 2023/8

Handläggare

Lovisa Wagnervik
lovisa.wagnervik@vanersborg.se
0521-72 21 44

Mottagare

Samhällsbyggnadsnämnden

Verksamhetsberättelse 2023

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden godkänner verksamhetsberättelse 2023 och överlämnar redovisningen till kommunstyrelsen.

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsnämndens verksamhetsberättelse är en fördjupning av årsbokslutet med en mer omfattande målanalys. Verksamheten som bedrivits under året beskrivs mer i detalj och särskilt viktiga händelser lyfts. Verksamhetsberättelsen innehåller även en rad nyckeltal för de olika verksamhetsområdena, samt nyckeltal och en kortfattad redogörelse för personalområdet.

Beredning

Sammanställt av administrativ chef tillsammans med förvaltningsekonom och förvaltningens HR partner.

Andreas Knutsson

Förvaltningschef

Bilagor

Verksamhetsberättelse 2023

Sändlista

Kommunstyrelsen
Samhällsbyggnadsförvaltningens ledningsteam
Ekonomer

Lång verksamhetsberättelse 2023

Samhällsbyggnadsnämnden

Innehållsförteckning

1	Året som gått	3
2	Resultatavstämning inriktningmålen	4
3	Nyckeltal	17
4	Övergripande ekonomisk analys	21
5	Verksamhetsuppföljning	25

1 Året som gått

År 2023 har varit ett år som präglats av flera osäkerhetsfaktorer. Det rådande världsläget har inneburit kraftiga prisökningar och räntehöjningar. Det har också förekommit längre ledtider för material och dylikt. I den mån det varit möjligt har verksamheterna i flera större projekt hanterat detta genom att köpa in material i ett tidigt skede för att säkra priser och tidsplan. Det osäkra världsläget har också inneburit en förändrad marknad vad gäller tomtförsäljning. Från att samhällsbyggnadsnämnden ha haft stora intäkter från tomtförsäljning de senaste åren har nämnden nu fått erfara en trög marknad med minskad försäljning. Trots de tuffa marknadsförutsättningarna såldes sex bostadstomter under året varav fem var i det nya området Skaven/Öxnered och en på Östra Mariedal.

Tidigt under året fanns indikationer och prognoser om underskott i flera verksamheter vilket ledde till att förvaltningschef under våren beslutade om besparingsåtgärder inom förvaltningen. Besparingsåtgärderna omfattade restriktioner vid inköp, behovsprövning vid anställning, tillbakadragen delegation vid ändrings- och tilläggsarbeten (ÅTA) samt riktade besparingskrav till flera verksamheter för att möta prognostiserade underskott.

Besparingsåtgärderna har inneburit stora insatser i verksamheterna, framför allt vad gäller besparingar inom personal och underhåll. Åtgärderna har varit kännbara och inneburit flera konsekvenser så som ökad arbetsbelastning och uppskjutet underhåll, men åtgärderna har bidragit till att nämnden redovisade överskott vid årets slut trots tuffa ekonomiska förutsättningar. En annan avgörande orsak till överskottet för 2023 var att bidrag för elstöd inkom till nämnden.

Utöver ekonomiska motgångar och utmaningar bjöd 2023 på många positiva händelser och lyckade insatser.

Vänersborgs kommun blev utsedd till "Årets Kökshjälte" av Länsstyrelsen. Utmärkelsen motiverades utifrån en upphandling av livsmedel för en varukorg som möjliggjorde för lokala leverantörer att inkomma med anbud och som lett till fler närproducenter.

Vintertid i Vänersborg anordnades i Plantaget och invigdes i samband med klappdagarna. Kommunvärdarna bemannade vinterlandet och den karusell som var årets huvudattraktion. Antal besökare av Vinterlandet var nästintill 8 700 barn och vuxna.

Under året har nya policys arbetats fram och beslutats. Kommunfullmäktige beslutade om ny Måltidspolicy 2023-06-21 § 107 och Skogspolicy 2023-06-21 § 108. Kommunfullmäktige antog även Hållbar byggnadsstrategi 2023-03-15 § 23.

Flera stora projekt har varit i gång under året. Arbetet med den nya skolan på Holmängen pågår förfullt med byggnation och förväntas färdigställas till sommaren 2024. Byggnation och renovering av vatten- och avloppsreningsverken Rörvik, Skräcklan och Holmängen har pågått under 2023. Holmängens avloppsreningsverk är nästintill färdigställt och Rörviks vattenverk har planerat färdigställande sommaren 2024. Dalbobrons kantbalkar har renoverats och nästintill färdigställts utefter tidigarelagd revidering av tidsplan.

2 Resultatavstämning inriktningssmålen

Nedan redovisas nämnden bidrag till inriktningssmålen.

Inriktningssmål	Förväntade resultat
<p>◆ Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv</p>	<p>◆ Resultatet av mätningen "Andelen invånare som tycker att kommunen har ett bra utbud av allmänna träningsplatser utomhus i kommunen" ska vara bland de 25 % bästa i SCB:s medborgarundersökning</p>
	<p>◆ Resultatet av mätningen "Andelen invånare som känner sig trygga utomhus i området där de bor" ska vara bland de 25 % bästa i SCB:s medborgarundersökning</p>
<p>◆ Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier</p>	<p>■ Fler barn upplever att skolvägen är trygg, med prioritering i kommunens socioekonomiskt utsatta områden</p>
	<p>● Fler högstadie- och gymnasieelever besöker skolrestaurangerna</p>
<p>◆ Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan</p>	<p>■ Andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamheter ska minst uppgå till 60 % enligt den nationella livsmedelsstrategin</p>
	<p>● Klimatpåverkan från samhällsbyggnadsnämndens livsmedelsinköp, mätt i koldioxidekvivalenter, ska ligga under 1,7</p>
	<p>◆ Resultatet av mätningen "Andelen invånare som är nöjda med kommunens information för att minska personlig miljö- och klimatpåverkan" ska vara bland de 25 procent bästa i SCB:s medborgarundersökning</p>
<p>◆ Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot våra invånare och företag</p>	<p>■ Andel akut fastighetsunderhåll ska uppgå till max 15 %</p>
	<p>● Andelen belysningsarmaturer LED ska öka med 2 % årligen</p>
<p>◆ Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv</p>	<p>■ Index för hållbart medarbetarengagemang, HME, ska uppgå i nivå med rikssnitt</p>

Inriktning mål 1: I Vänersborgs kommun ska det finnas mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv

Beskrivning enligt mål- och resursplan 2023–2025: Våra invånare ges lika möjligheter att forma sin framtid, där lokala skillnader utifrån livssituation, boendeplats och ekonomi utjämnas. Den sociala inkluderingen medför att invånarna kan påverka och delta i samhället oavsett bakgrund, där olika insatser riktas beroende på skillnader i olika boendedelar. Kommunens verksamheter arbetar i samverkan med fler organisationer, för att minska effekterna av socioekonomiska faktorer, där ett rättighetsbaserat perspektiv ger möjlighet till utbildning, bostad och arbete.

Förväntat resultat: Resultatet av mätningen "Andelen invånare som tycker att kommunen har ett bra utbud av allmänna träningsplatser utomhus i kommunen" ska vara bland de 25 % bästa i SCB:s medborgarundersökning

Mått	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Medborgarundersökningen - Bra utbud av allmänna träningsplatser utomhus i kommunen - Vänersborgs kommun, andel (%)	*	64,4	58,9
Medborgarundersökningen - Bra utbud av allmänna träningsplatser utomhus i kommunen, alla kommuner (ovägt medel), andel (%)	65,4	61,5	60,6

* Utfall saknas. Vänersborgs kommun deltog inte i SCB:s medborgarundersökning 2023

Förväntat resultat: Resultatet av mätningen "Andelen invånare som känner sig trygga utomhus i området där de bor" ska vara bland de 25 % bästa i SCB:s medborgarundersökning

Mått	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Medborgarundersökningen - Trygg utomhus i området där du bor när det är mörkt ute kommunen - Vänersborgs kommun, andel (%)	*	76,5	71,5
Medborgarundersökningen - Trygg utomhus i området där du bor när det är mörkt ute, alla kommuner (ovägt medel), andel (%)	79,6	79,1	76,7

* Utfall saknas. Vänersborgs kommun deltog inte i SCB:s medborgarundersökning 2023

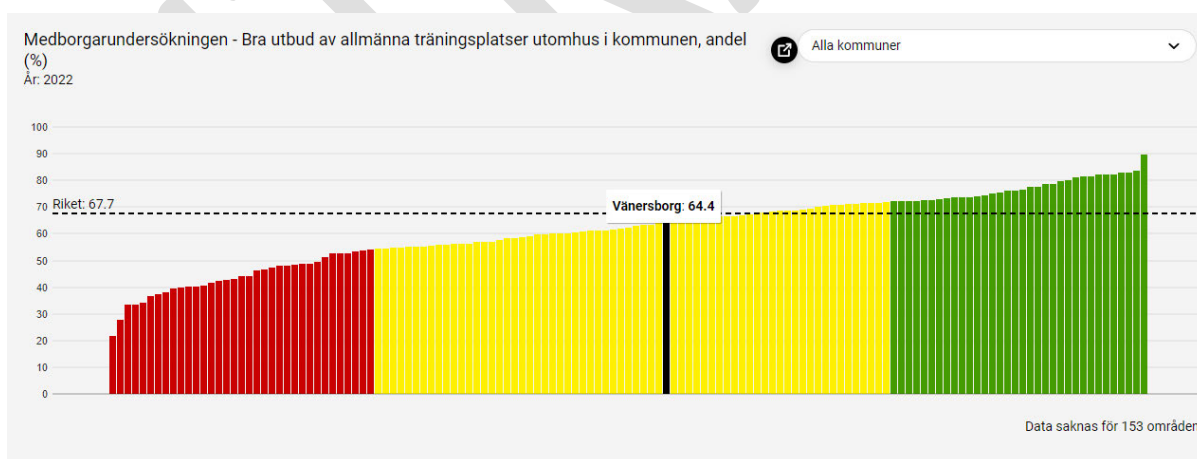
För ökad möjlighet till fysisk och psykiskt välmående – och i förlängningen en förbättrad folkhälsa - hade samhällsbyggnadsnämnden som målsättning 2023 att resultatet av mätningen "Andelen invånare som tycker att kommunen har ett bra utbud av allmänna träningsplatser utomhus i kommunen" ska vara bland de 25 % bästa i SCB:s medborgarundersökning. För att bidra till att öka nöjdheten har samhällsbyggnadsförvaltningen under året haft fokus på underhåll och medvetandegörande av de allmänna träningsmöjligheter som vi redan har i kommunen.

- Utegygmet i Brålanda har renoverats.
- Røjning av över 500 meter vandringsled vid Önafors och Dalbostigen har gjorts och tillgängligheten har ökats.
- Förvaltningen har deltagit i kommunens brottsförebyggande råd (BRÅ) tillsammans

med representanter från övriga förvaltningar, kommunens säkerhetssamordnare och kommunpolisen.

- Gatuenheten har informerat om vilka tränings-, ute- och friluftaktiviteter som finns i Vänersborg via en interaktiv karta som finns tillgänglig på hemsidan. Karta och information uppdateras löpande. I år med bland annat grillplatser och vandringsleder. Gatuenheten har även informerat om träningsanläggningar vid andra evenemang så som i samband med vårruset, vid utvecklingsprojektet i Kastanjeparken på Torpa, på biblioteken, i kommunhuset, på turistbyrån och via våra kommunvärdar.
- Alla rektorer i grundskolan har fått ett utskick om utbudet av kommunens uteaktiviteter. Effekten av det har varit att flera klasser har förlagt olika typer av lektioner på dessa platser.
- 5 busshållplatser har uppdaterats så de blivit mer trafiksäkra och/eller tillgänglighetsanpassade.
- Gatuenheten har också bidragit med information till årets upplaga av Kommunguiden. Där låg fokus på trygghet och information, information kring årets belysningsprojekt, om vikten av cykelanvändning, om kommande och genomförda tillgänglighetsanpassning av busshållplatser samt information om samhällsbyggnadsförvaltningens felanmälningssystem Infracontrol (där man kan lämna synpunkter, göra felanmälningar och anmäla ärenden kopplade till trygghet).

Måluppfyllelsen är dock oklar med anledning av att Vänersborgs kommun inte deltog i SCB:s medborgarundersökning för 2023. Utfallet 2022 var 64,4 % vilket är ett resultat som placerar Vänersborg i mittenspannet bland landets kommuner (se figur 1). För att vara bland de 25 % bästa hade Vänersborg år 2023 behövt ett resultat på 72,2.

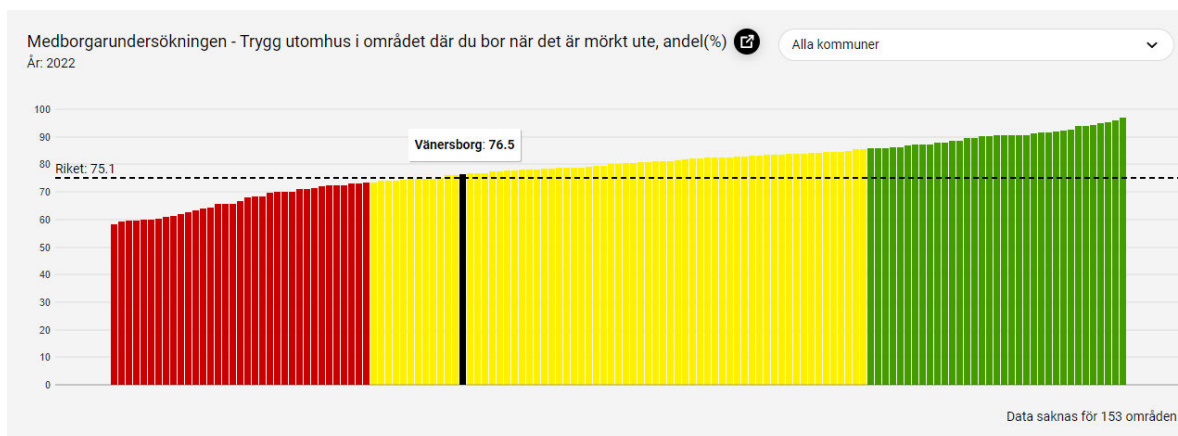

Figur 1 Andelen invånare som tycker att kommunen har ett bra utbud av allmänna träningsplatser utomhus i kommunen. Källa: RKA:s databas Kolada

En ytterligare målsättning för 2023 var att resultatet av mätningen "Andelen invånare som känner sig trygga utomhus i området där de bor" ska vara bland de 25 % bästa i SCB:s medborgarundersökning. Vad gäller det trygghetsskapande arbetet kan man under inriktningsmålet "Fler barn och unga uppnås bättre skolresultat och fullföljer sina studier" läsa mer om de åtgärder som vidtagits 2023. Detta då ett fokusområde för samhällsbyggnadsnämnden under 2023 varit att öka tryggheten för våra barn och unga i deras

väg till och från skolan. Flera trygghetsåtgärder har genomförts som påverkar såväl våra barn och unga, som vuxna.

Samma förutsättning vad gäller bedömning av måluppfyllelse gäller likt det förväntade resultatet ovan. Utfallet 2022 hamnade på 76,5 (se figur 2). För att vara bland de 25 % bästa hade Vänersborg år 2023 behövt ett resultat på 85,8.

Figur 2 Andelen invånare som känner sig trygga utomhus i området där de bor. Källa: RKA:s databas Kolada

Invånardialoger

Ur ett demokratiskt perspektiv är det av särskild vikt att säkra jämlika förutsättningar för att kunna delta i, och påverka, samhällsutvecklingen och skapa tillit till det demokratiska systemet. Invånardialog är till för att fånga och ta tillvara även de perspektiv som annars kanske inte når beslutsfattarna. 2022-11-23 antog kommunfullmäktige en policy för invånardialog i Vänersborgs kommun. Under 2023 har samhällsbyggnadsnämnden inte genomfört några invånardialoger som faller under kriterierna som står i policyn - men förvaltningen har haft ett flertal dialogtillfällen med invånare:

- Dialog med invånare i bland annat Torpa-området. Projektet "utveckling Kastanjeparken" är ett av de större projekten där dialog fördes och synpunkter inhämtades kring planering av framtida trygghetsåtgärder i området. Syftet med dialogen var att utveckla en mötesplats som både var attraktiv och trygg. Brottsförebyggande rådet ansökte om pengar från kommunstyrelsen för att kunna göra åtgärder i parken och beviljades 500 000 kr som användes till att anlägga en scen, grillplatser, sittplatser, fotbollsmål med mera
- Dialog med invånare i Brålanda som ett led i projektet "Våra-rum", som handlade om stadsutveckling med gestaltning och trygghet.
- Dialog med invånare i samband med deltagande på kommunens födelsedag, där temat var friluftsliv. Gatuenheten pratade om vad som gjorts och vad som planerades att göras i kommunen avseende trafiksäkerhet - samt delade ut cykelkartor.
- Dialog i samband med Vårruset där gatuenheten bland annat delade ut cykelkartor och svarade på allmänna frågor.

Barnrättsarbete

En specifik grupp invånare som kan vara svåra att inhämta synpunkter från, och som behöver ett särskilt stöd vad gäller att kunna påverka förutsättningarna för sina liv, är våra barn och

unga. Som ett led i att säkerställa att nämnden och dess verksamheter följer barnkonventionen i sitt arbete har samhällsbyggnadsförvaltningens barnrättsrepresentant medverkat i kommunens övergripande barnrättsteam. Detta bland annat för att identifiera samordning av barnrättsfrågor över förvaltningsgränser – och för fortbildning inom området. Bland annat fick man ta del av kultur- och fritidsnämndens resultat av den invånardialog de fört med unga i Vänersborg kring sin fritid. Då samhällsbyggnads olika verksamheter inte alltid *direkt* möter barn och unga, är det alltid effektivt att ta del av de dialoger som kommunens andra verksamheter haft. Resultatet presenterades även för samhällsbyggnadsnämnden.

På förvaltningsnivå antog samhällsbyggnadsförvaltningens ledningsteam 2023 en handlingsplan för årets barnrättsarbete där fokus låg på dialog med barn och unga. Ex. genom enkätundersökningen ”Trygg skolväg”. Men också genom fysiska möten, så som vid projektet ”utveckling Kastanjeparken” och vid byggnation av ny lekplats i Vargön.

Inriktningsmål 2: Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier

Beskrivning enligt mål- och resursplan 2023–2025: *Barn och unga ges goda framtidsmöjligheter där skolan erbjuder individuellt stöd och förebyggande insatser med början i förskolan. Kommunens olika verksamheter arbetar för att främja faktorer som påverkar skolresultat såsom arbetsmiljö, fysiska miljöer, hemförhållanden, fritidsmöjligheter och stöd i unga år. Fullföljda studier ökar möjligheterna att välja en sysselsättning som upplevs stimulerande och att nå egenförsörjning*

Förväntat resultat: Fler barn upplever att skolvägen är trygg, med prioritering i kommunens socioekonomiskt utsatta områden

Mått	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Barn som upplever att skolvägen är trygg, andel (%)	82	85	84

Förväntat resultat: Fler högstadie- och gymnasieelever besöker skolrestaurangerna

Mått	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Elever som besökt skolrestaurangerna, andel (%)	83	*	*

* Utfall saknas. Nytt mått 2023

För att bidra till att inriktningsmålet om att fler barn och unga uppnår bättre skolresultat hade samhällsbyggnadsnämnden som målsättning 2023 att fler barn ska uppleva att skolvägen är trygg - och då med prioritering i kommunens socioekonomiskt utsatta områden utifrån medborgarlöftet om Torpa. Undersökningar visar att hur barn tar sig till och från skolan påverkar deras prestation i skolan. Enligt ny forskning visar det sig att det är bäst för barn att gå eller att cykla till skolan. Varje år görs en trygghetsmätning bland elever årskurs 1–9 kallad ”Trygg skolväg”. Enkätsvaren som kom in i början av 2023 låg till grund för de åtgärder som genomförts under året.

- Gatuenheten har sponsrat Trafikkalendern som är Sveriges största läromedel om trafiksäkerhet för barn. Metoden syftar till att elever på ett undersökande sätt ska förstå hur samhället är uppbyggt och hur transportsystemet fungerar, och att de

genom denna metod ges bättre förutsättningar att vara delaktiga i utvecklingen av ett långsiktigt hållbart samhälle.

- 2 % av kommunens gatubelysning har bytts ut mot LED-belysning och då har skolvägar i anslutning till Torpa-området prioriterats utifrån det beslutade medborgarlöftet.
- Torpaområdet har generellt under året haft hög prioritet gällande skötseln för att med gemensamt fokus skapa ett bättre helhetsintryck av området vad gäller både gaturummet och parkytor/allmänna platser. Man har till exempel ökat omfattningen av maskinsopning, skräpplockning, ogräsrensning och rengöring av vägskyltar.
- Trygghetsröjning och siktröjning utmed gång- och cykelvägar och gatukorsningar har utförts för ökad trygghetskänsla och trafiksäkerhet - bland annat på gång- och cykelvägen på Stjärnvägen, Kastanjeparken, Marierovägen samt gång- och cykelvägen vid Restadvägen. Övriga platser utanför Torpaområdet: Frändefors Ödsmålavägen-Ringaregatan, busshållplats Östra vägen, Katrinedal samt gång- och cykelvägar på Öxnered/Blåsut och Onsjö.
- Kastanjeparken har gjorts i ordning som mötesplats med bland annat utökad belysning efter önskemål från invånare. Vid dialogen har barnens synpunkter hämtats in likväl som de vuxnas.
- Utbildning i skolor i samarbete med NTF (Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande) för årskurs 2 och 4 gällande trafiksäkerhet.
- Diverse utredningar för en tryggare trafikmiljö för våra barn och unga (men i förlängningen för *alla* invånare): T.ex. utrett trafikföringen inom skolområdet på Öxnereds skola då synpunkter inkommit om otrygg trafikmiljö som har lett till en ombyggnad av parkeringsvägar inom skolområdet. Man har också valt att ha kvar hastighetsdisplayen utanför Öxnereds skola samt anlagt ett farthinder vid övergångsstället vid Öxnereds skola. Ny gång- och cykelväg och belysning vid Skavenvägen för att öka trygghets- och säkerhetskänslan på väg till Öxneredsskolan från nya exploateringsområdet. Anlagt ett farthinder vid övergångsstället vid Torpaskolan/Birger Sjöbergsgymnasiet. I samband med byggtrafik vid Norra skolan har man säkrat upp korsningen och övergångsställena utanför skolan. Sänkt hastighet på del av Edsvägen från 50 till 40 km/timmen vilket underlättar att korsa vägen tryggt. Nya busshållplatser utanför Torpaskolan (timglas) och Mariedalsskolan för att öka trygghet- och säkerhetskänslan på väg till och från dessa skolor.

Enligt senast trygghetsmätningen uppger 82 % att skolvägen är trygg. Från samma mätning gjord i början av 2022 har resultatet sänkts med tre procentenheter. Men sänkningen är marginell och enkätsvaren tyder inte på att otryggheten skulle ha förändrats på något sätt från tidigare år, och ingen skola stack ut särskilt. Trots goda resultat är det ett viktigt område att fortsätta följa och fokusera på då våra barn och ungas trygghet är högst prioriterat.

En ytterligare målsättning för 2023 var att fler högstadie- och gymnasieelever ska besöka skolrestaurangerna. Enligt undersökningar kan man se att maten har stor betydelse för stämningen i klassrummet och på skolgården, för fysisk och psykisk hälsa, för arbetsmiljön och skolresultaten. Under året har måltidspersonalen arbetat med att bjuda in till matsalen

och uppmana elever att komma och prova. En nulägesanalys av elevnärvaro har tagits fram under året och man kan se att det finns stora skillnader av besöksnärvaro mellan månaderna. Man ser en generell ökning av andel besökare när man jämför början av mätperioden (maj) med slutet av året (november) - då handlar det om ökningarna från 3 till 7,5 procentenheter för de olika kostområdena. Ex. 7 % ökning på Dal och 3 % ökning på Oden-restaurangen. Nu när ett nuläge finns blir nästa steg att analysera orsakerna och identifiera mönster.

Inriktningsmål 3: Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan

Beskrivning enligt mål- och resursplan 2023–2025: Den ekologiskt hållbara kommunen bidrar till att vårda våra resurser för nuvarande och framtida invånare. Kommunens Miljöprogram 2030 och Strategin för ett fossilfritt Vänersborg 2030 värnar om hela den geografiska kommunen, och ökad kunskap hos invånarna underlättar för klimatvänliga val. Nya klimatsmarta lösningar och teknisk innovation leder till minskad miljöpåverkan såsom fossiloberoende, hållbar konsumtion, upphandling och inköp. Miljöperspektivet beaktas vid kommunens beslutsfattande och olika former av samverkan.

Förväntat resultat: Andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamheter ska minst uppgå till 60 % enligt den nationella livsmedelsstrategin

Mått	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Inköpta ekologiska livsmedel - Kostenheten, andel (%)	23,3	24,6	25,4
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet - Vänersborgs kommun, andel (%)	*	21	20,63
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet - alla kommuner (ovägt medel), andel (%)	*	29	29

* Utfall ej tillgängligt ännu

Förväntat resultat: Klimatpåverkan från samhällsbyggnadsnämndens livsmedelsinköp, mätt i koldioxidkvivalenter, ska ligga under 1,7 kg

Mått	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
CO2e/kg inköpta livsmedel - Kostenheten, antal	1,64	1,81	1,52

Förväntat resultat: Resultatet av mätningen "Andelen invånare som är nöjda med kommunens information för att minska personlig miljö- och klimatpåverkan" ska vara bland de 25 procent bästa i SCB:s medborgarundersökning

Mått	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Medborgarundersökningen - Information från kommunen om vad enskilda kan göra för att minska sin miljö- och klimatpåverkan fungerar bra - Vänersborgs kommun, andel (%)	*	56,9	60,6
Medborgarundersökningen - Information från kommunen om vad enskilda kan göra för att minska sin miljö- och klimatpåverkan fungerar bra - alla kommuner (ovägt medel) andel (%)	55,5	51,8	53,9

*Utfall saknas. Vänersborgs kommun deltog inte i SCB:s medborgarundersökning 2023

Miljöprogram 2030 är en del av inriktningsmålet om att kommunen ska vara ekologisk hållbar med minskad klimatpåverkan. Miljöprogrammet anger bland annat att andelen ekologiska livsmedel som köps in till kommunen ska öka. År 2023 hade därför samhällsbyggnadsnämnden som målsättning att andelen ekologiska livsmedel skulle uppgå till 60 %. På grund av ökade livsmedelspriser och det budgetunderskott kostverksamheten har tampats med uppnås inte målet. Mer konventionella livsmedel har under året köpts in för att spara in medel. Utfallet för kostenheten blev 23,3 % (2023) och kommunens verksamheter ligger på 21 % (2022). Genomsnittskommunen i Sverige köper in 29 % ekologiska livsmedel (2022) - detta innebär att Vänersborg med sina 21 % ligger bland de 25 % sämsta kommunerna i landet (se figur 4). Man kan se en liten generell nedåtgående trend senaste åren vad gäller ekologiska livsmedel om man ser på landets kommuner i stort – men spridningen mellan kommunerna är stor. Örebro har högst andel på 70 % och Staffanstorps ligger i botten på 4 %.

Figur 3 Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%). Källa: RKA:s databas Kolada

Ett annat förväntat resultat var att klimatpåverkan från samhällsbyggnadsnämndens livsmedelsinköp, mätt i koldioxidekvivalenter, ska ligga under 1,7 kg enligt Västra Götalands klimatlöfte som kommunen antagit. Kostverksamheten har bland annat arbetat med att ersätta viss del av proteinet i maträtterna till vegetabiliskt protein vilket påverkar utfallet av andel koldioxidekvivalenter. Utfallet 2023 blev 1,64 kg koldioxidekvivalenter (t.o.m. november 2023). Bra menyplanering ligger till grund för resultatet.

Ett tredje förväntat resultat handlade om att "Andelen invånare som är nöjda med kommunens information för att minska personlig miljö- och klimatpåverkan" ska vara bland de 25 procent bästa i SCB:s medborgarundersökning. Verksamheten Kretslopp & Vatten deltog under året vid bland annat Bomässan och Miljöforum för att informera invånarna om de nya flerfackssopkärlen som införs i samband med den hushållsnära insamlingen med start 2024. Kretslopp & Vatten har även delat ut Miljöalmanackan för 2023 till alla hushåll. Almanackan innehåller bland annat information om sopsortering och återvinning, miljösäkerhet vid eldning, med mera. Vidare har gatuenheten under året arbetat för att medvetengöra våra invånare om betydelsen av ökat cyklande och minskat bilåkande. Bland annat har man drivit en cykelkampanj via de digitala skyltarna vid infarterna till Vänersborg.

Måluppfyllelsen är dock oklar med anledning av att Vänersborgs kommun inte deltog i SCB:s medborgarundersökning för 2023. Utfallet 2022 var 56,9 % vilket är ett resultat som placerar Vänersborg i mittenspannet bland landets kommuner (se figur 5). För att vara bland de 25 % bästa hade Vänersborg år 2023 behövt ett resultat på 58,1.

Figur 4 Information från kommunen om vad enskilda kan göra för att minska sin miljö- och klimatpåverkan fungerar bra, andel (%). Källa: RKA:s databas Kolada

Övriga mått kopplat till inriktningsmålet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Mängd matsvinn i kommunens måltidsservice, gram/serverad portion	40	42	33,33
Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)	*	82,3	66,5
Insamlat kommunalt hushållsavfall, kg/invånare	171	174	**
Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	*	414	479

* Utfall ej tillgängligt ännu

** Utfall saknas

Mängden matsvinn i grundskolor och på gymnasiet har minskat, om än marginellt. I förskolorna har man räknat på kökssvinn på några utvalda förskolor och fått resultat som ligger i spannet mellan 16 och 25 gram per serverad portion. Där kan också konstateras att det lägsta värdet står en förskola för som till största del har bufféserving. Målet för skola och förskola är 45 gram per serverad portion. Under kommunens Hållbarhetsvecka gjorde man även mätningar inom området för särskilda boenden och inom detta område är målet 100 gram per portion. Resultatet varierade från 21,3 till 191 gram per levererad portion.

Vad gäller insamlat kommunalt avfall ligger Vänersborg nära att vara bland de 25 % bästa kommunerna. Rikssnitt är 466 kg/inv. (2022) och Vänersborg ligger på 414 kg/inv. (2022). Stort fokus på information om hur man sorterar antas ligga till grund för resultatet. Resultatet för den totala mängden avfall kommer senare under 2023. Vad gäller det kommunala hushållsavfallet (rest- och matavfall) ligger Vänersborgs kommun bland de 25 % bästa kommunerna.

Slutligen kan nämnas att samhällsbyggnadsnämnden har en utmaning vad gäller att uppnå förnysetakten för vatten och avlopp. Nämnden har ett årligt anslag som förnärvarande (2023) är budgeterat till 18 mnkr – den siffran räcker inte för att uppnå en förnysetakt om 100 år. I dagsläget ligger förnysetakten om 5 år (2018–2022) på 230 för dagvatten (+ ledningar som inte är huvudledningar), på 97 år för spillvatten och om hela 462 år för vatten.

Inriktningsmål 4: Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot invånare och företag

Beskrivning enligt mål- och resursplan 2023–2025: Företag i Vänersborgs kommun möts av ett gott bemötande och en hög tillgänglighet där kommunens verksamheter håller en god kvalitet. Det är enkelt att få kontakt med kommunen, och den digitala servicen leder till mer effektiva flöden inom och mellan olika förvaltningar. Företag i kommunen ges möjligheter att expandera, där kommunen kan bistå med tillgänglig mark och lokaler när nya och befintliga företag vill verka och etablera sig i kommunen. Våra invånare är nöjda med den välfärd vi levererar. Kvalificerad personal leder till en god kvalitet i våra verksamheter, där innovation och teknik bidrar till att effektiviteten är hög.

Förväntat resultat: Andel akut fastighetsunderhåll ska uppgå till max 15 %

Mått	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Akut fastighetsunderhåll, andel (%)	20	24	27

Förväntat resultat: Andelen belysningsarmaturer LED ska öka med 2 % årligen

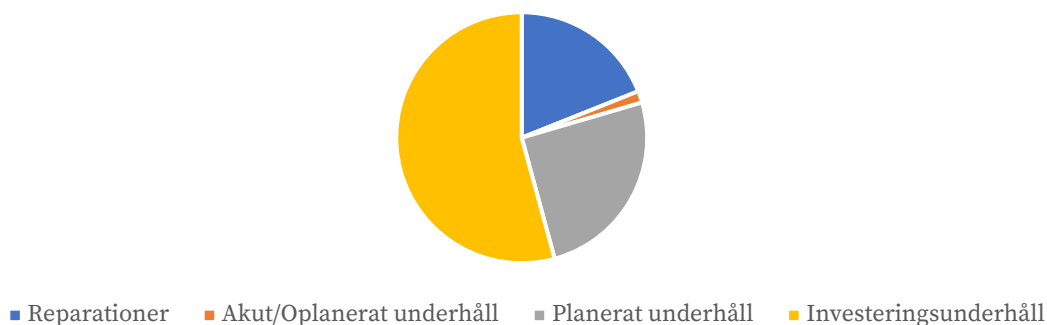
Mått	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Gatubelysningsarmaturer LED, andel (%)	24	22	*

* Utfall saknas

För att bidra till att uppfylla inriktningsmålet hade samhällsbyggnadsnämnden 2023 som målsättning att det akuta fastighetsunderhållet skulle uppgå till max 15 %, samt att andelen belysningsarmaturer LED skulle öka med 2 % årligen. Vad gäller utbyte av LED-armaturer har drygt 2 % av gatubelysningsarmaturerna bytts ut enligt plan. Fokus har legat på stråk där barn rör sig.

Vad gäller det akuta fastighetsunderhållet räknas akut underhåll, reparationer och oplanerat underhåll in i posten. Utfallet 2023 landade på 20 %. Det förväntade resultatet uppnås inte, men bedömningen är att utfallet ändå ligger inom rimliga gränser men anledning av det sparbetning förvaltningen arbetat mot under året. Pga. inflation och prisökningar har man medvetet gjort hårdare prioriteringar i det planerade underhållet för att hålla budget. Det akuta underhållet har då ökat, men väldigt marginellt. Konsekvenserna ser man troligtvis längre fram. En viss del av akut underhåll kommer dock alltid att finnas, och bör finnas. Det är inte ekonomisk försvarbart att förekomma all typ av underhåll.

Fördelning av underhåll 2023

Inriktningsmål 5: Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv

Beskrivning enligt mål- och resursplan 2023–2025: Vi ska ha en arbetsmiljö som ger förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv. I Vänersborgs kommun ska medarbetarna vara delaktiga och ha förståelse för sina uppdrag och sina roller. För att få en engagerad personal krävs ett tryggt och stabilt ledarskap som når ut till samtliga medarbetare i vår kommun. Personalpolicyn och samverkansavtalet med de fackliga organisationerna ska vara grunden i arbetet.

Förväntat resultat: Index för hållbart medarbetarengagemang, HME, ska uppgå i nivå med rikssnitt

Mått	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Medarbetarengagemang (HME) samhällsbyggnadsförvaltningen - Totalindex	78	76	79
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen - Totalindex	79	78	78
Medarbetarengagemang (HME) alla kommuner (ovägt medel) - Totalindex	80	80	80

Hållbart medarbetarengagemang (HME) mäts genom kommunens årliga medarbetarundersökning. Undersökningen mäter medarbetarnas nöjdhet vad gäller områdena styrning, ledning och motivation. Det totala utfallet för HME på samhällsbyggnadsförvaltningen landade 2023 på 78. Resultatet ligger i nuläget under rikssnitt (80) men det är en ökning från föregående år med två enheter. Inom områdena styrning och ledning höjer sig förvaltningens resultat med hela tre enheter. Medarbetarundersökningen från 2022 ligger till grund för de åtgärder förvaltningen vidtagit under 2023, och i den kunde man utläsa att förvaltningens medarbetare i stor utsträckning ansåg att dom kunde vara lediga från arbetet efter arbetstid, att arbetsschemat fungerade samt att man fick stöd av sina kollegor när man behövde det. Dock ansåg en del att det är svårt att släppa tankarna på arbetet när man är ledig samt att arbetsplatsens mål inte följdes upp och utvärderades på ett bra sätt. Från medarbetarundersökningen 2023 ser vi liknande resultat - dock har samtliga områden förbättrats. Fokus på HME och resultatet har varit ett ämne för förvaltningens chefer under en ledningsdag. Detta för att stärka cheferna i deras arbete med kartläggning och åtgärder. Fokus förutsättningar för chef och arbete med målsättning har varit ett tema. Det är positivt att förvaltningen därefter har förbättrat sitt resultat, speciellt i tider med ekonomisk åtstramning och skarpa personalprioriteringar. OSA-kartläggning (organisatorisk- och social arbetsmiljö-kartläggning) har gjorts på varje enhet. En enhet har valt att ta stöd från företagshälsovården.

Personalnyckeltal	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Total personalkostnad, Mkr	*	190	184
Totalt antal månadsavlönade	392	410	372
Varav tillsvidareanställningar	349	363	344
Varav visstidsanställningar	43	47	28

Personalnyckeltal	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Antal årsarbeten totalt, utifrån anställning	381	400	363
Antal årsarbeten totalt, utifrån arbetad tid	*	339	333
Därtill timavlönad tid omräknat till årsarbeten	8	12	11
Genomsnittlig ssg, tillsvidareanst. (%)	98	98	97
Andel heltid, anställning, tillsvidareanst. (%)	92	93	92
Medellön, tillsvidareanställning	30 909	30 541	29 954
Medelålder, tillsvidareanst	46	46	46
Medelålder, visstidsanst	43	41	40
Sjuk i procent av tillgänglig arbetstid	6,9	8,4	6,7
Övertidstimmar	4857	4 875	5 360
Mertidstimmar	1538	2 707	1 421
Personalrörlighet, extern och intern (%)	*	9,8	8,5

* Presenteras i personalekonomiska redovisningen, PEKEN

Rekryteringar och avgångar

Under 2023 har 28 medarbetare avslutat sin anställning på samhällsbyggnadsförvaltningen på egen begäran, varav sju gått i ålderspension. Pensionsåldern varierade mellan 65–67 år.

Ett måltidsbiträde har konverterats enligt LAS (Lag (1982:80) om anställningsskydd). Under 2023 har 27 rekryteringsannonser publicerats. Totalt är 63 tjänster tillsatta där lokalvårdare, kockar och säsongarbetare inom park, gata och renhållningen anställer mer än en tjänst per annons.

Sjukfrånvaro

2023 landar sjukfrånvaron på 6,9 % vilket är en minskning från 2022 med 1,5 %. Under 2023 har förvaltningen haft ett stort fokus på hälsofrämjande åtgärder där företagshälsovården varit inkopplade. Kontaktorsakerna på företagshälsovården under året har till 39,9 % handlat om ohälsa (35 % under 2022) där direkt stöd till medarbetarna sätts in samt en efterhjälpande fas. 18,3 % (45 % under 2022) berör hälsorisker där kunskap och risker hanteras och undanröjs inom den fysiska och sociala arbetsmiljön. 39,6 % (20 % under 2022) av kontakterna har handlat om hälsa där fokus har varit på friskfaktorerna som ska skapa trygghet och framåt driv.

Hållbart arbetsliv

1 oktober 2023 skrevs kollektivavtalet AB (Allmänna bestämmelser) om med anledning av de nya skyddsreglerna kring dygns vila. Det har främst påverkat de verksamheter som har beredskapsbemanning. Bemanningen har behövts ses över då man behöver säkerställa att medarbetare får en dygns vila på 11 timmar gentemot tidigare 9 timmar. Ännu är det inte klarlagt om man behöver fler personella resurser för att klara grunduppdraget med anledning av förändringen. Verksamheterna har ställt om och anpassat verksamheterna till de nya förutsättningarna samt förhåller sig till det rådande ekonomiska läget gällande behovsprövning av varje anställning.

Kompetensutveckling

2023 har varit ett år med stor återhållsamhet gällande kompetensutveckling på grund av det ekonomiska läget. Obligatoriska utbildningar har prioriterats och interna och/eller gratis utbildningar har genomförts. Inom fastighet och serviceverksamheten har två projektledare gått tvådagars grundutbildning i samverkansformen partnering inom byggentreprenad. För kostenhetens samtliga medarbetare har HLR-utbildningar inklusive L-ABC utförts samt en digital repetitionsutbildning i livsmedelshygien (obligatorisk). Kostenheten alla medarbetare inom produktionskök har även genomgått en intern IT-utbildning, som var anpassad för förskoleköken, med kommunens IT-pedagog. Det har även varit en internutbildning/workshop i inköpssystemet Marknadsplatsen för beställare. På kretslopp och vatten kommer en tillsvidareanställd medarbetare vidareutbildat sig och får då A-auktorisering som elektriker via hjälp från Omställningsfonden. Den tekniska verksamheten har haft internutbildning gällande barnkonventionen och varit på studiebesök på Vårvik i Trollhättan för att studera deras lösningar gällande dagvattenhantering. På administrativa enheten har alla gått utbildning inom GDPR, förvaltningslagen, kommunallagen samt om offentlighet och sekretess. Ekonomer har bland annat gått excelutbildning och HR-partner har gått grundutbildning i arbetsrätt. Nämndsekreterare, verksamhetschef och registrator har gått utbildning inom informationssäkerhet. De har också tillsammans med administratör gått utbildningen; webbtexter i offentlig förvaltning. Genom nätverken både internt och externt sker också mycket kunskapsutbyte.

3 Nyckeltal

Nedan presenteras övriga nyckeltal där det finns ett värde i att följa utveckling över tid. En större översyn av listan med nyckeltal gjordes inför 2023 års långa verksamhetsberättelse (SBN 2023-11-16 § 152). Nya sätt att mäta och redovisa kan innebära att vissa nyckeltal saknar jämförbara siffror bakåt i tid. Nyckeltalen sorteras under respektive verksamhet.

Fastighet och service

Fastighet och service	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Utveckling 22/23
Totalt fastighetsbestånd, yta kvm	239 331	241 217	-1 886
Skol- och förskolelokaler, antal	41	41	0
Skol- och förskolelokaler, yta kvm	106 246	106 246	0
Omsorgslokaler, antal	20	21	-1
Omsorgslokaler, yta kvm	11 463	14 594	-3 131
Kontorslokaler, antal	6	5	1
Kontorslokaler, yta kvm	31 746	30 591	+1 155
Fritidslokaler, yta kvm	61 678	61 678	0
Fritidslokaler, antal	25	25	0
Övriga lokalobjekt, yta kvm	28 198	28 108	+90
Övriga lokalobjekt, antal	81	80	+1
Antal outhyrda kvadratmeter	6 410	7 680	-1 270
Outhyrda kvm, andel (%)	3%	3%	0
Kvm som hyrs av extern part, andel (%)	30%	29%	1%
Genomsnittlig hyra/kvm för interna lokaler, kr	766	648	+117
Underhåll			
Fastighetsunderhåll, kr/kvm	153	179*	-26
Lokaler i behov av underhåll, andel (%)	26%	**	-
Lokaler i behov av underhåll, andel kvm (%)	15%	**	-
Energi			
Fastigheternas energiförbrukning/kvm (kWh/m ²)	139	140	-1
Utvunnen energimängd från solceller, antal kWh/år	229 243	163 300	+65 943
Mark och exploatering			
Jordbruksmark, yta ha	633	633	0
Skogsmark, yta ha	1 589	1 589	0
Tomtlager industritomter, antal***	1	1	0
Tomtlager bostadstomter, antal	41	47	-6
Personer i kommunens tomtkö, antal	244	368	-124
Service			
Städyta, antal 1 000 kvm/dag	182	180	2
Vaktmästarservice, antal timmar/år	32 240	32 640	-400

*Rättning av Fastighetsunderhåll, kr/kvm bokslut 2022 då reparationskostnaden inte togs med i beräkningen av fastighetsunderhållet.

**För året nya nyckeltal, uppgifter saknas för 2022

***Industritomter är inte uppdelade i tomter. Ytan som återstår är 210 790 kvm och har ett markvärde på ca 17,0 mnkr.

Förändringar inom yta för lokaler består i att Flickskolan om 1 155 kvm (Kontorslokaler) och Skerrud 1:40 om 90 kvm (Övriga lokalobjekt) förvärvats under 2023. Vidare har Eken äldreboende om 3 131 kvm (Omsorgslokaler) sålts till AB Vänersborgsbostäder.

Under 2023 har outhyrda kvadratmeter minskat med 1 270 kvm. Hemtjänsten och Råd och Stöd har hyrt delar av Lindgården (1 690 kvm). Samtidigt har socialnämnden gått ur Marierovägen 19 vilket har gjort att outhyrda kvadratmeter har ökat (420 kvm).

Genomsnittlig hyra per kvadratmeter för interna lokaler har ökat pga. investeringar samt pga. en ökad internränta.

Fastighetsunderhållet har minskat med 26 kr/kvm från 2022 till 2023. Detta beror på att driftunderhållet har varit lägre till följd av sparåtgärder.

Energiförbrukningen har minskat med 1 kWh mellan år 2022 och 2023. Energioptimeringsåtgärder pågår och exempelvis har rörelsedetektorer monterats och utbyte till LED-belysning skett. Utvunnen energimängd från solceller har ökat med 65 943 kWh/år. Solceller har monterats på bland annat Öxnereds skola och mötessalen Bojorten vilket har fått helårseffekt under 2023.

Fastighet och service har 41 bostadstomter i tomtlager i slutet av 2023. Ytan uppgår till 57 979 kvm och har ett markvärde på ca 5,9 mnkr. Förändringen från 2022 beror på att sex bostadstomter såldes under 2023. Industritomterna är inte uppdelade i tomter. Ytan som återstår är 210 790 kvm och har ett markvärde på ca 17,0 mnkr.

Städytan har ökat med anledning av utökat uppdrag under 2023. Minskning av antal timmar vaktmästarservice består i att man i avtalet med socialförvaltningen minskat med en vaktmästartjänst.

Gatuenheten

Gatuenheten	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Utveckling 22/23
Kommunala gator, antal km	184,2	183	+1,2
Gång- och cykelvägar, antal km	111	131	-20
Underhåll och drift			
Driftkostnad kommunala bil- och cykelvägar, kr/meter	90,44	79,85	+10,59
Driftkostnad vinterväghållning kommunala bil- och cykelvägar, kr/meter	34,17	22,95	+11,22
Beläggningsunderhåll, kostnad mnkr	13,6	8,9	+4,7
Beläggningsunderhåll kommunala bil- och cykelvägar, antal kvm	51 305	24 077	+37 128
Beläggningsunderhåll av kommunala bilvägar, andel kvm (%)	4,01	*	-
Beläggningsunderhåll av kommunala cykelvägar, andel kvm (%)	0,3	*	-
Energi			
Energianvändning per gatubelysning, kWh/ljuspunkt/år	498,2	504,4	-6,7
Belysningsarmaturer som består av led armaturer, andel (%)	24	22	+2

Park och natur			
Parker och naturmark, antal ha	407,5	407,5	0

*För året nya nyckeltal, uppgifter saknas för 2022

Utökningen av kilometer kommunala gator består av bostadsgator på nya exploateringsområdet Skaven. Vad gäller antal kilometer gång- och cykelväg har ny inventering har gett oss nya utgångsvärden, vilket gör att totallängden är lägre än 2022. Inventering 2023 visar att vi 2022 hade 108 966 meter gång- och cykelväg. Gång- och cykelvägarna utökades år 2022 med 523 meter och år 2023 med 1 520 meter.

Den ökade kostnaden för beläggningsunderhåll mellan åren 2022 och 2023 beror på att budgeten för beläggningsunderhåll ökade med 7 mnkr från 2023.

Driftkostnaden för vinterväghållningen blev år 2023 högre då det föll mer snö än föregående år. 2022 föll det 82,1 cm och 2023 föll det 159,2 cm, vilket ger en skillnad på 77,1 cm. 2023 har merparten av snöfallet också inneburit blöt, tung snö som är svårare att hantera.

Vad gäller energiförbrukningen så har den minskat mot föregående år p.g.a. att utbyte till fler LED-armaturer och smart belysning har skett. Andelen LED-armaturer ökade år 2023 med 2 % i enlighet med nämnden förväntade resultat.

Totalyta för park- och naturmark är oförändrad.

Kostenheten

Kostenheten	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Utveckling 22/23
Måltider skolor och fritids, antal 1 000 portioner/år	935	930	+0,5
Måltider förskolor, antal 1 000 portioner/år	371	337	+10,0
Måltider äldreomsorg + ASI, antal 1 000 portioner/år	181	174	+4,0
Måltider, antal 1 000 portioner/år	1 487	1 441	+3,1
Inköpta ekologiska livsmedel kostenheten, andel (%)	23,3	24,6	-5,3
Lokala producenter livsmedel, antal	2	*	-
Närproducenter livsmedel, antal	25	*	-
Högstadi- och gymnasieelever som besöker skolrestaurangerna, andel (%)	83,22	*	-

*För året nya nyckeltal, uppgifter saknas för 2022

Uppgiften om andel högstadi- och gymnasieelever som besöker skolrestaurangen visar värdet för högstadi- och gymnasieelever. Som hjälp för jämförelse finns infoMentor där tillgång till närvarande elever i skolan visas. Kostenheten har inte tillgång till något jämförbart instrument för Birger Sjöbergsgymnasiet så där får utvecklingen i stället följas av antal serverade portioner. Under höstterminen överträffade antal serverade portioner beställningen med 1 246 portioner. Totalt serverades 54 546 elevportioner vilket innebär 665 per dag att jämföra med vårterminen då det var 559 portioner per dag.

Enligt definitionen lokalproducenter har Vänersborgs kommun i dagsläget två producenter, Dahlbergs och Mariannes från Dalboslättan. Närproducenterna är Dalsjöfors, Signal och Andersson, Grebbestad sill, Lysekil, Klädesholmen, Merhav, Kalles, Feldts, Wästgöta kloster (Götene), Bregott (Götene), Hjordnära, Fam Dafgård, Triumfglass, Frebaco kvarn, herrljunga

cider, Rybergs, Torggummans, Fotegårdens potatis, Lundens Gård, Arla, HK Scan, Pågen AB, Abba seafood AB och Frebaco Kvarn AB.

Kretslopp & Vatten

Kretslopp & vatten	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Utveckling 22/23
Vatten och avlopp			
Producerad kvantitet renvatten, 1000 kbm	3 304	3 290	+14
Debiterad kvantitet renvatten, 1000 kbm	2 351	2 468	-117
Odebiterad renvatten, andel (%)	23,4	20,0	+3,4
Debiterad kvantitet spillvatten, 1000 kbm	2 099	2 181	-82
Debiterad kvantitet spillvatten, andel (%)	29,2	37,3	-8,1
Verklig renad kvantitet spillvatten, 1000 kbm	7 179	5 853	+1 326
Läckor va-nätet, antal/år	29	23	+6
Förnyelsetakt va-nätet, dagvatten, antal år (om 5 år)	*	230	-
Förnyelsetakt va-nätet, spillvatten, antal år (om 5 år)	*	97	-
Förnyelsetakt va-nätet, dricksvatten, antal år (om 5 år)	*	462	-
Va-taxan för en normalvilla, kr/år (typhus A)	6 858	6 595	+263
Avfall			
Insamlat hushållsavfall, antal ton	6 842	6 903	-61
Insamlat kommunalt hushållsavfall, kg/invånare	171	174	-3
Felsorterat hushållsavfall som hade kunnat återvinnas, andel (%)	**	**	-
Besök kretsloppsparken, antal/år	32 054	33 444	-1 390
Renhållningstaxan för en normalvilla, kr/år	1 974	1 974	-

*statistik för 2023 kan tidigast hämtas ut från Svenskt Vatten i juni 2024. Förnyelsetakten avser huvudledningarna.

**Ingen plockanalys av felsorterat avfall skett under 2022 och 2023.

Vattenverken har under året producerat 3 303 828 kbm vatten. Det odebiterade vattnet uppgår i år till 23,4% vilket är en ökning från föregående års 20%. Ledningsnätet blir äldre för varje år och är en av verksamhetens stora utmaningar framöver. Ett ålderstiget ledningsnät som fått sättningar och fogförskjutningar, felkopplingar hos abonnenter samt höga grundvattennivåer och kustnära ledningsnät bidrar till tillskottsvattnet i verksamhetsmättet verklig renad spillvattenmängd. Arbetet med att sanera dåliga ledningar fortsätter och saneringsramen har utökats under året. Förnyelsetakten i ledningsnätet har varit låg och risken för läckage ökat.

Driftkostnader på ledningsnätet orsakade av akuta vattenläckor har varit höga under 2023. Under året inträffade 29 stycken vattenläckor som åtgärdats. Ofta uppstår vattenläckor i samband med temperaturskiftningar. Vattenläckan på Pollaregatan som inträffade under slutet av året var den mest komplexa av dem.

Mängden insamlat hushållsavfall fortsätter att minska och orsaken förmodas vara en kombination av bättre sortering samt minskad konsumtion hos hushållen. Besöken på Torpa Kretsloppspark sjönk under 2023. Orsaken kan vara det kalla och snörika vintervädret i kombination med att Kretsloppsparken under hösten haft ett driftstopp på bomsystemet när det uppgraderades.

4 Övergripande ekonomisk analys

Resultaträkning

Resultaträkning för skattefinansierad verksamhet

Resultaträkning, tkr	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Statsbidrag	16,2	9,2	9,8
Övriga intäkter	453,3	428,9	422,8
Summa intäkter	469,6	438,2	432,6
Personal	176,2	165,6	159,9
Omkostnader	244,7	239,7	239,7
Avskrivningar & internränta	128,3	101,9	93,1
Summa kostnader	549,2	507,3	492,7
Nettokostnad	79,6	69,1	60,1
Nettobudget	93,9	82,5	80,0
Resultat	+14,3	+13,4	+19,9

Samhällsbyggnadsnämnden redovisade ett överskott mot budget om totalt 8,3 mnkr för år 2023. Den skattefinansierade verksamheten redovisade 14,3 mnkr i överskott och den taxefinansierade verksamheten redovisade 6,0 mnkr i underskott. Överskottet beror främst på intäkter från elstöd, 10,5 mnkr, och besparingsåtgärder i verksamheterna.

Resultaträkning för taxefinansierad verksamhet, Va-verksamhet

Resultaträkning, tkr	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Verksamhetens intäkter	80,4	77,5	71,7
Verksamhetens kostnader	52,8	51,6	48,7
Avskrivningar	18,4	15,7	14,9
Kostnader	71,2	67,3	63,6
Ränta	13,2	5,3	4,0
Årets resultat	-4,0	+4,9	+4,1
Nettobudget	0,0	0,0	0,0
Budgetavvikelse	-4,0	+4,9	+4,1

Va-verksamheten redovisade ett underskott mot budget om 4,0 mnkr. Överskottet beror framför allt på ökade räntekostnader som inte var kända när taxan för 2023 beslutades.

Resultaträkning för taxefinansierad verksamhet, Renhållningsverksamhet

Resultaträkning, tkr	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Verksamhetens intäkter	36,1	35,6	35,1

Verksamhetens kostnader	32,5	31,0	30,7
Avskrivningar	4,5	4,2	3,7
Kostnader	36,9	35,2	34,4
Ränta	1,2	0,7	0,4
Årets resultat	-2,0	-0,3	+0,3
Nettobudget	0,0	0,0	0,0
Budgetavvikelse	-2,0	-0,3	+0,3

Renhållningsverksamheten redovisade ett budgetunderskott om 2 mnkr. Underskottet beror främst på ökade tippavgifter för hushållsavfall med 1 mnkr.

Anslagsredovisningsnivå

Mnkr	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Budgetdiff. 2023
Nämnd & Administration/gator & vägar, park m.m.	68,8	72,7	77,9	+16,0
Fastighetsenhet	3,2	-10,3	-18,5	+4,2
Städ/kost/serviceenheter	7,6	6,8	0,7	-5,9
Va-verksamhet	4,0	-4,9	-4,1	-4,0
Renhållningsverksamhet	2,0	0,3	-0,3	-2,0
Summa	85,6	64,6	55,7	+8,3

Tabellen ovan visar resultat per samhällsbyggnadsnämndens olika anslagsredovisningsnivåer. Samhällsbyggnadsnämnden redovisade ett överskott mot budget om totalt 8,3 mnkr för år 2023. Överskottet beror främst på intäkter från elstöd, 10,5 mnkr, och besparingsåtgärder i verksamheterna.

År 2023 har inneburit stora ekonomiska utmaningar och osäkerhetsfaktorer. Nämnden har påverkats av kraftiga prisökningar inom flera områden vilket har påverkat kostnadsbilden och inneburit osäkra prognoser. Värme och el, drivmedel, livsmedel samt kemikalier är några exempel där kraftiga prishöjningar har skett senaste tiden. I aprilprognosen befarades underskott i flera av nämndens verksamheter och åtgärder för budgetbalans vidtogs. Inköps- och anställningsrestriktioner infördes och underhållsåtgärder har setts över och minskats ned. Kostenheten har sett över livsmedelsinköp, menyer och salladsbufféer vilket har visat ge stor effekt på livsmedelskostnaderna. Det har även införts restriktioner vid ersättning av vikarier och ett antal medarbetare med upphöjd tjänstgöringsgrad har återgått till grundanställning. Trots att åtgärder beräknades prognostiserades ett underskott mot budget med 10,5 mnkr i aprilprognosen. I delårsrapporten per augusti förbättrades prognosen till budget i balans, främst av att elstöd inkom med 10,5 mnkr. Dock var läget fortsatt osäkert inom flera områden och arbete med åtgärder ansågs fortsatt vara nödvändigt för att undvika underskott.

En mer detaljerad beskrivning av verksamheternas resultat återfinns i avsnittet verksamhetsuppföljning.

Ekonomisk analys

Investeringar

Mnkr	Investeringsplan 2023	Utfall 2023	Budgetdiff. 2023
Nämnd & Administration	-	-	-
Gatuenheten/tekniska	62,5	47,4	15,1
Fastighet	220,2	187,0	33,2
Kost & Service	1,9	1,0	0,9
Va-verksamhet	174,4	155,8	18,6
Renhållningsverksamhet	6,5	3,5	3,0
Exploatering	69,9	38,2	31,7
Netto	535,4	433,0	102,5

Samhällsbyggnadsnämndens investeringar redovisades till 433 mnkr för helåret vilket följer helårsprognosen från augusti om 439,8 mnkr i stora drag. Utfallet är lägre i jämförelse mot år 2022 då utfallet uppgick till 494,1 mnkr, men det är fortfarande ett relativt högt utfall. Det är framför allt fastighet- och va-investeringarna som bidrar till störst volym år 2023.

Gatuenheten redovisade ett investeringsutfall om 47,4 mnkr. Ett av de större projekten var renovering av Dalbobrons kantbalkar med en budget för året om 33 mnkr och ett utfall om 25,3 mnkr. Projektet är nästintill färdigställt och slutbesiktigas i januari 2024. Gatuenheten redovisade totalt budgetöverskott om 15,1 mnkr vilket främst kan hänföras till Dalbobrons överskott om 7,7 mnkr pga. lägre kostnader än budgeterat. Gång- och cykelväg Vänersborg-Frändefors redovisade 1,6 mnkr i överskott. Projektet har fördröjts på grund av en rättsprocess men förväntas komma igång med anläggning under 2024.

Fastighetsinvesteringarna uppgick totalt till 187 mnkr. Främst bidragande till utfallet är Holmängen skola som redovisade 115,2 mnkr. Det innebär ett budgetöverskott om 6,3 mnkr för projektet 2023. Andra större investeringar är renovering och verksamhetsanpassning av Kulturhuset, 19 mnkr, och den gamla Flickskolan som köptes in under våren och pågår med renovering med ett utfall om 12,7 mnkr. Underhållsinvesteringarna 2023 budgeterades till 19,8 mnkr och uppgick till 19,7 mnkr. Totalt hade fastighetsinvesteringarna ett överskott mot budget med 33,2 mnkr.

Bland fastighetsinvesteringarna ingår även projekt för skredsäkring och förstärkning av Vargöns hamn. Projektet befinner sig i process hos mark- och miljödomstolen och har senarelagts mot ursprunglig plan. Projektet uppgår till 0,4 mnkr i år vilket innebär ett budgetöverskott om 0,9 mnkr.

Va-investeringarna redovisade 155,8 mnkr. Rörviks vattenverk har pågått med byggnation under året och redovisade 50,3 mnkr för 2023 vilket innebär ett budgetöverskott om 8,1 mnkr. Skräcklans vattenverk redovisade 31 mnkr för 2023 vilket innebär överskott om 9 mnkr för året. Avvikelserna i projekten beror på förändringar i tidsplanerna. Holmängens avloppsreningsverk redovisade 32,4 mnkr vilket innebär budgetunderskott om 3,4 mnkr för

2023. Orsak är fördyringar till följd av kriget i Ukraina. Va Vänersnäs färdigställdes med 10,7 mnkr för 2023 vilket innebär ett underskott om 2,2 mnkr, främst pga. översvämningar som drabbat projektet. Va-saneringarna redovisade totalt 19,6 mnkr vilket innebär ett underskott om 1,6 mnkr. Avvikelsen beror på att de senaste årens klimatrelaterade skador har varit omfattande och saneringarna har behövt prioriterats i drabbade områden, vilket blev dyrare än beräknat.

Exploateringsprojekten redovisade 38,2 mnkr vilket innebär ett budgetöverskott om 31,7 mnkr. Förseningar av flera stora projekt bidrar till avvikelsen. Skaven/Öxnered etapp 2 har fördröjts utifrån ursprunglig tidsplan och redovisade 11,8 mnkr vilket innebär ett överskott om 10,9 mnkr. Projektet förväntas fortskrida under 2024. Trestad Center Västra budgeterades till 9,5 mnkr 2023 men utfallet uppgick till 4,8 mnkr då projektet i princip färdigställts men asfaltering har fördröjts till 2024. Projektet Brättevägen budgeterades till 5 mnkr för 2023 men redovisade endast 32 tkr för året. Naturvärdena i området har krävt omfattande utredningar och ställningstaganden inför val av vägsträcka, vilket fördröjt projektets framfart.

Exploatering vid Källeberg i Brålanda redovisade 17,4 mnkr för 2023 vilket innebär budgetunderskott om 5,1 mnkr. Projektet har tidigare tillfördelats extra 5,5 mnkr i budget under innevarande år för att täcka ökade kostnader, men under hösten har kostnaderna ökat ytterligare. Kostnadsökningen mot budget består delvis av transport- och maskinkostnader som beräknades för lågt i ursprungskalkylen, men även pga höga grundvattennivåer i området samt prisökningar som skett sedan 2019 då projektet beslutades. Projektet är fortsatt pågående och beräknas färdigställas 2024 och ärende om omfördelning av budget tas upp parallellt med årsbokslutet.

5 Verksamhetsuppföljning

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Samhällsbyggnadsförvaltningen styrs av Samhällsbyggnadsnämnden som ansvarar för kommunens gatu- och väghållning, parkverksamhet, enskild väghållning, trafikfrågor, bidrag med mera. Nämnden ansvarar vidare för teknik och utredning, för kommunens renhållningsverk, vatten- och avloppsverk samt fastighetsförvaltning. Under samhällsbyggnadsnämnden sorteras också intern service i form av lokalvård, måltidsproduktion, verksamhetsvaktmästeri, reception och kommunens bilpool. Under del av året har även tryckeri och telefonväxel tillhört nämndens ansvar. Från och med september hör dessa till kommunstyrelsen.

Administrativa enheten

Uppdrag

Den administrativa enheten är organiserad för att stödja samhällsbyggnadsförvaltningens verksamheter och förvaltningschef i såväl strategiska som operativa frågor. Huvudsakligen inom områdena personal, ekonomi, administrationsutredning, utveckling och webbkommunikation. Inom verksamheten handläggs och kvalitetssäkras förvaltningens nämnds- och ledningsadministration.

Året som gått

Under året har administrativa enheten arbetat utifrån sitt grunduppdrag med att stödja och ge service till politiken, våra verksamheter och chefer samt invånare. I början av 2023 bidrog administrationen i arbetet med att flytta Vänersborgs kommuns hemsida till en ny plattform. Administrationen har även fortsatt implementeringen av kommunens nya budget- och prognosmodul i ekonomisystemet. Alla ekonomer och chefer har övergått till att arbeta i systemet och fortsatt implementering sker fortlöpande för att nyttja systemet fullt ut.

När det kommer till personalförsörjningen har en medarbetare varit heltidssjukskriven under de första två tertialen och gick därefter i pension. Ej arbetsrelaterad sjukskrivning. Det har tillfälligt ökat belastningen på befintlig personal, men det har varit hanterbart. Efter pensionsavgången köptes stöd in från kultur- och fritidsförvaltningen om 40 %. En lösning som utvärderas under första halvåret 2024.

Medarbetarundersökningen på administrationen visade på bra resultat, och en höjning inom nästintill alla områden har gjorts, om än marginellt. HME (hållbart medarbetarengagemang) har höjts från 87 till 89. Förvaltningen i stort landar på 78, vilket också är en ökning med två enheter från föregående år.

Ekonomisk analys

Administration & nämnd	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Budgetdiff. 2023
Administration & nämnd	0,6	8,6	7,3	+14,0
Nettokostnader	0,6	8,6	7,3	+14,0

Nämnd och administration redovisade ett budgetöverskott om 14,0 mnkr. Överskottet beror till största del på intäkter från elstöd, 8,3 mnkr, och överskott från tomtförsäljning 4,7 mnkr. Överskottet från tomtförsäljningar har budgeterats som ett tillfälligt förfogandeanslag som placerats hos den centrala verksamheten. Fastighetsverksamheten har tidigare haft ett underskott på grund av lägre tomtförsäljning än budgeterat men detta har i slutet av året justerats med förfogandeanslaget som budgeterades centralt. Ca 1 mnkr av överskottet beror på besparingsåtgärder i verksamheten som vakanser och restriktivitet med inköp och beslut som leder till ökade kostnader.

Den administrativa enheten ett överskott mot budget om 0,8 mnkr 2023. Detta beror främst på lägre omkostnader för lokalhyror än budgeterat samt att en medarbetare varit sjukskriven på heltid under 2023. Någon ersättare har inte tagits in under den tiden. Vidare har verksamheten varit restriktiv med kurser, konferenser och resor vilket bidragit till överskottet mot budget. Ledningsverksamheten redovisade överskott med 0,2 mnkr, främst hänförligt till vakanshållning och återhållsamhet. Nämndsverksamheten redovisade underskott med 0,1 mnkr vilket främst beror på ökade kostnader för förlorad arbetsinkomst. I delårsrapporten prognostiserades underskott om 0,3 mnkr för nämnd, men under hösten har underskottet mot budget minskat.

Fastighet och service

Uppdrag

Fastighet och service består av enheterna Fastighetsdrift och förvaltning, Lokalvård och Projekt. Hos Fastighet och service finns kommunens mark- och exploateringsingenjörer som ansvarar för exploatering av nya bostads- och industriområden, liksom köp och försäljning av hela eller delar av fastigheter samt försäljning av tomter. Fastighet och service ansvarar för förvaltningen av kommunens fastigheter genom lokalvård, fastighetsdrift och vaktmästeri i skolor, förskolor, på särskilt boende, offentliga toaletter och i övriga förvaltningsbyggnader. Dessa omfattar ett drygt hundratal fastigheter på tillsammans nästan 200 000 m². Därtill kommer kommunens idrotts/fritidsanläggningar med bl.a. Arena Vänersborg. De utgör ytterligare ca 50 000 m². Fastighet och service är dessutom upphandlare och projektledare för ny- och ombyggnation av kommunens byggnader. Denna del omfattar cirka 20 projekt per år. Dessutom ansvarar verksamheten för reception och telefonväxel, samt uthyrning av lokaler. Inom verksamhetsområdet finns också kommuntryckeriet. Fastighet och service ansvarar vidare för bostadsanpassningsbidragen. Verksamheten utreder och beslutar om anpassningsbidrag i eget boende enligt lag (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag.

Året som gått

2023 har varit ett innehållsrikt år för fastighet & service vad gäller organisation och personal. Verksamheten har gjort flera större omorganisationer och personalomsättningen har varit högre än tidigare år. Under våren tillsattes ny verksamhetschef efter att tjänsten hade varit tillförordnad sedan årsskiftet 2022/2023. Verksamheten har fått ny upphandlare och ekonomiassistent under året och tjänsterna har varit obemannade en kortare period under rekryteringsprocessen. Under sommaren slutade enhetschef för projekt- och förvaltning, och i samband med detta genomfördes en konsekvensanalys som kom fram till en

omorganisation i verksamheten. Omorganisationen innebar att förvaltning som tidigare gått under projekt- och förvaltning istället går under samma enhetschef som ansvarar för fastighetsdrift. Enhet för förvaltning och drift har flyttat till gemensamma lokaler i Lindgården. Som ett led i detta rekryterades även ny enhetschef att ansvara för projekt och handläggare inom bostadsanpassning. Bostadsanpassning har tidigare tillhört staben och har under året varit lågt bemannad. Verksamheten ser behov av en robustare bemanning inom området. Omorganisationen innebär även att receptionen och bilpoolen har fått ny enhetschef. De har nu ett utökat naturligt samarbete med vaktmästeriet och har därigenom ökat sin robusthet.

Under året antogs styrdokumentet Hållbar byggnadsstrategi av kommunfullmäktige 2023-03-15 § 23. Syftet med strategin är att i byggnadsprocessen öka fokus på att välja mer hållbara och klimatsmarta processer och material. Strategin avser att ligga till grund för såväl nybyggnad, ombyggnad, tillbyggnad samt renoveringar.

Tryckeriet och växeln har enligt beslut gått över till kommunstyrelsen från september 2023. Växelpersonal har under hösten flyttat ut från den delade kontorsytan vid entrén, och finns nu samlade med kommunikationsavdelningen på plan 4.

Under året har styrdokument för användning av mötessalen Bojorten uppdaterats i syfte att förtydliga hyresförutsättningar för lokalen. Mycket tid och kraft har investerats under året i att få tekniken och logistiken runt de stora möten som hålls i Bojorten på plats för att allt ska fungera som förväntat. Sammanträdeslokalerna har redovisat underskott för år 2023 och verksamheten har höjt priserna inför 2024.

Mark- och exploateringsverksamheten har påverkats av det rådande världsläget med osäkra ekonomiska förutsättningar. Verksamheten har redovisat lägre exploateringsintäkter än budgeterat till följd av försvagning på marknaden. Förberedelse har gjorts under 2023 för när marknaden vänder. Mycket tid och kraft ligger i hantering av långa ärenden så som Vargön och Grunnebos industriområde, utveckling av Sikhall, samt Sanden. Ny skogspolicy har tagits fram och beslutades av kommunfullmäktige 2023-06-21 § 108. Därefter antog samhällsbyggnadsnämnden riktlinjer för kommunal skogshantering 2023-09-21 § 113.

Under våren kom krav på åtgärdsplaner vid prognostiserat underskott av budget från förvaltningen, och mycket tid och kraft lades på att ta fram besparingar för att minska kostnaderna under året. Till detta arbete lades även ansökan om statligt elstöd, vilket beviljades under sommaren.

Försäljning av boendet Eken till ABVB genomfördes under året, samt förberedelser för kommande försäljning av bostäder. Det är även ett fokus på att avyttra de tomställda lokalerna som finns i verksamhetens bestånd och i vår del ligger att ta fram underlag för konsekvensanalyser av dessa. Under hösten så lades mycket tid på utredningar och beräkning av de effekter som kommit efter att Kultur- och fritid la ner sin verksamhet på Halle vibadet i Vargön, samtidigt som badhusutredningen och fastighetsstrategi togs fram. Lokalutredningen av Norra skolans lokaler har medverkats till i många delar, bland annat vad gäller fastighetsteknik och budgetering. Under slutet av året gjordes beställningen av vårt uppdaterade fastighetssystem från leverantören Momentum, efter en grundlig analys av marknaden tillsammans med konsultstöd.

Ekonomisk analys

Fastighet & Service	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Budgetdiff. 2023
Fastighet	3,2	-10,3	-18,5	+4,2
Service	2,0	0,6	0,8	-0,8
Nettokostnader	5,2	-9,7	-17,7	+3,4

Fastighetsverksamheten redovisade ett budgetöverskott om 4,2 mnkr. Det är flera poster som balanserar, men underskottet beror till största del på besparings- och försiktighetsåtgärder inom fastighetsunderhåll och projekt. I början av året fanns tidiga indikationer på underskott inom flera verksamheter och åtgärdsplaner beslutades. För fastighet innebar detta framförallt besparingar inom underhåll där man fick i uppdrag att spara 5 mnkr för att balansera befarat underskott. En stor osäkerhetsfaktor under året var Hallevibadets framtid som vid eventuell nedläggning skulle innebära en nedskrivningskostnad om ca 4 mnkr vilket motsvarade fastighetens bokförda värde 2023. Dialog om badet har pågått under hösten och vid årets slut var utgången fortfarande osäker, därav tillkom ingen nedskrivningskostnad för 2023.

Fastighets överskott kan även sammanfattas av vakanser inom personal, intäkter från Trafikverket och lägre kostnader för bostadsanpassning. Kostnader för bostadsanpassning är svåra att bedöma då åtgärder kan uppstå oregelbundet under året och överskottet förutsågs därför inte i prognoserna. El, värme och vatten redovisade 0,9 mnkr i underskott vilket var en förbättring om 1,6 mnkr mot augustiprognosen.

Tomtförsäljningen uppgick till ett netto om 4,7 mnkr för 2023. Försäljningen har minskat drastiskt i jämförelse mot tidigare år vilket främst kan kopplas till det osäkra världsläget med pris- och räntehöjningar. Försäljningen består av 5 tomter på Skaven/Öxnered, 1 tomt på Östra Mariedal samt en intäkt för Önafors 5:3.

Verksamheten tilldelades 1,3 mnkr från kommunstyrelsens förfogandeanslag för driftmedel avseende Sanden, Södra samt markmiljöutredning för fastigheten Frode 3. Sanden, Södra har fördröjts utifrån vad som prognostiserades och för Frode 3 hann ingen utredning genomföras. Totalt redovisades 0,4 mnkr vilket innebär överskott om 0,9 mnkr.

Serviceverksamheten redovisade ett underskott mot budget om 0,8 mnkr. Underskottet beror främst på lägre intäkter från uthyrning av sammanträdeslokalerna. Resultatet är en förbättring i jämförelse mot augustiprognosen med 0,7 mnkr vilket beror på att uthyrningsgraden ökat under hösten. Vaktmästeriet redovisade ett budgetöverskott om 0,1 mnkr och lokalvården redovisade budgetöverskott om 0,3 mnkr. Överskotten beror dels på återhållsamhet samt att lokalvården fått utökat uppdrag. Tryckeriet och växeln har enligt beslut gått över till Kommunstyrelsen från september 2023. Tryckeriet redovisade fram till dess ett underskott om 0,2 mnkr.

Gatuenheten

Uppdrag

Gatuenheten består av verksamheterna Trafik och planering, gatuunderhåll, skog och natur samt parkenheten. Verksamheten ansvarar för drift, underhåll och investeringar av detaljplanelagda ytor och områden som i planen benämns som allmän platsmark, i form av gatu-, park- och naturmark, samt behandlar trafik- och parkeringsfrågor. Hos gatuenhetens trafik och planeringsenhet finns verksamhetsstöd i form av administratörer, planeringsingenjörer, trafikingenjörer och ekonom. Till verksamheten hör också ett internförråd och en verkstad. Vidare hanteras kommunens övergripande biladministration av verksamheten.

Året som gått

Året som gått har präglats av större ekonomiskt fokus än andra år. Under våren beslutade förvaltningschef om besparingsåtgärder inom förvaltningen vilket innebar ett besparingskrav för gatuenheten på 1,5 mnkr. Anvisningen innebar också generellt inköpsstopp, behovsprövning vid anställning samt tillbakadragen delegation vid ändring av tilläggsarbeten (ÄTOR). För att nå besparingskravet tog verksamheten fram en åtgärdsplan som bestod av 4 åtgärdsblock. Det första handlade om resurser. Större delen av personalresurser som, av olika anledningar minskade, tillsattes inte utan ställdes vakanta. Andra åtgärden handlade om försäljning av fordon och maskiner som ersatts av nya. Tredje åtgärden handlade om inköpsstopp, utbildningsstopp och generell återhållsamhet. Den sista och fjärde åtgärden bestod av att verksamheten bytte drivmedel från HVO till diesel under sista kvartalet. Med följande åtgärder lyckades verksamheten nå uttalat besparingskrav.

Gatuenheten har arbetat med att anpassa sin verksamhet till de nya förutsättningarna. Detta genom nästan dagliga prioriteringar. Både för verksamheten och på individuell medarbetarnivå. Det har varit och är ett pågående arbete att kartlägga och analysera varje medarbetares arbetsuppgifter för att hitta balans i dess arbetsmiljö. Trots förändrade förutsättningar har gatuenheten till största delen fullföljt samtliga investeringar. Kvalitén på drift och underhåll har givetvis blivit lidande under året. Verksamhetens resultat av HME i medarbetarenkäten uttrycker framgång kring områdena ledning och styrning.

Enheten för gatuunderhåll har fortsatt köpa in och installera LED-belysning och smart belysning. Detta har bland annat installerats på Skavenvägens gång- och cykelväg och Ponnystigens gång- och cykelväg. Trots besparingskrav inom enheten så har gatuunderhålls grunduppdrag kunnat utföras i sin helhet där bland annat linjemålning, stensättning, skyltning, trafikomledningar, trafikavstängningar, sopning och däckbyte ingår, dock i mindre omfattning. Enheten har även bidragit med personal och maskiner till Tekniska för att stötta upp i deras projekt och exploateringar. Vinterväghållningen har haft en del utmaningar då det föll mer än dubbelt så mycket snö än 2022. Totalt fick kommunen ca 160 cm snö och merparten av det var blöt, tung snö som var svår att hantera.

Projektet Kommunvårdar har förlängts och pågått under 2023. Arbetsledarens anställning förlängdes under 2023 och arbetsmarknadsenheten bemannade arbetsgruppen med vårdar. Som mest arbetade 10 vårdar på samma gång. I samband med projektet har evenemang

anordnats på Torpaområdet, Sjövallen, Kastanjeparken, Brålanda och Vargön. Bland annat hyrdes hoppborgar och studsmattor in som attraktioner och evenemanget blev mycket lyckat och uppskattat. Sammanlagt var det ca 1 400 barn som besökte evenemangen. Liknande aktiviteter anordnades även vid invigningen av Kastanjeparken. Kommunvärdarna har även varit behjälpliga vid en rad evenemang som hållits i kommunens regi under året. Varje måndag och onsdag har värdarna stått på gågatan i vårt platsvarumärkestält. De har informerat om platsvarumärket och de evenemang som varit på gång i kommunen. Schemalagda turer på stan har varit återkommande. Likaså städning, skräpplockning och att finnas tillgängliga för att kunna bistå kommuninvånare och turister med efterfrågad service. Vintertid i Vänersborg som anordnats i Plantaget invigdes i samband med klappdagarna. Kommunvärdarna har bemannat vinterlandet och den karusell som var årets huvudattraktion. Antal besökare på Vinterland var nästintill 8 700 barn och vuxna. Skridskobanan som anordnades 2022 hade ca 6 000 besökare.

Skog och natur har under året hjälpt till inom många delar av kommunens verksamheter vilket har uppskattats. Tekniska verksamheten har fått stöttning i flera projekt och enheten har utvidgat gentemot parkavdelningen med personal till soprundor och yttre skötsel på skolorna. Gatuunderhåll har som tidigare år stöttats upp vid däckbyten, siktröjningar och snöskottning. Skolor och förskolor har fått hjälp med flytt av möbler och material samt upprustning av utemiljöer. Några lokaler på reningsverket har renoverats. På uppdrag av fastighet och service har återkommande arbeten med skräpdumpningar och bekämpning av invasiva arter genomförts under året, vilket har inneburit stora arbetsinsatser precis som tidigare år. Vid Lillån har en ny stig grusats upp för bättre tillgänglighet samt så har Dalbostigen underhållsgrusats. Enheten har varit behjälpliga på gemensamma evenemang såsom Aqua Blå och Vintertid i Vänersborg i Plantaget. Kultur- och fritidsförvaltningen får bidrag från Länsstyrelsen för skötsel av fornminnesområden och har tagit hjälp av skog och natur för genomförande av åtgärderna. I samarbete med miljö och hälsa har skog och natur beviljats bidrag av Länsstyrelsen för naturvårdsinsatser och arbetena är påbörjade.

Skogsverksamheten med ungskogsrojning och gallring av ca 30 ha har genererat björkved som innebar att enheten slog rekord i totalvolym. Under 2023 har det blivit en hel del vindfällen att röja undan vid vandringsleder och andra känsligare platser. I övrigt så har ett återvätningsprojekt inletts med Skogsstyrelsen och kommunens nya skogspolicy (KF 2023-06-21 § 108) samt riktlinjer för kommunal skogshantering (SBN 2023-09-21 § 113) har antagits.

Enheten för trafik och planering har som nybildad enhet till största del fokuserat på att sätta strukturer, rutiner, skapa god arbetsmiljö med en arbetsbelastning i balans men även för ny chef att lära känna medarbetarna och tillsammans arbeta för tillit/förtroende till varandra. Exempel på aktiviteter som genomförts är kartläggning och analys av varje medarbetares arbetsuppgifter och kvalitetssäkring för hantering av verksamhetens bränsletankar. Kvalitetssäkringen har inneburit att upprätta rutin för inventering av bränsletankarna samt utbyte av bränslepump i bulktanken för att minimera felkällor och få en säkrare mätbarhet. Med samma mängd personella resurser förväntas enheten täcka behovet av högre krav och efterfrågan på service och administration, vilket resulterar i att ned- och/eller bortprioriteringar av andra delar i verksamheten varit nödvändiga. I andra halvåret av 2023 har antal medarbetare varit färre av olika anledningar vilket har inneburit utmaningar i att prioritera arbetsuppgifter.

Ekonomisk analys

Gatuenheten	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Budgetdiff. 2023
Gatuenheten	65,9	62,5	69,7	+1,8
Nettokostnader	65,9	62,5	69,7	+1,8

Gatuenheten redovisade ett överskott mot budget om 1,8 mnkr för 2023. I början av året fanns tidiga indikationer på underskott inom flera verksamheter och åtgärdsplaner beslutades. För gatuenheten innebar detta ett besparingskrav om 1,5 mnkr för 2023.

Det är flera poster som balanserar men överskottet beror främst på vakanser, 2 mnkr, vilket har varit en av besparingsåtgärderna. Verksamheten har varit restriktiva och gjort besparingar inom underhåll men har däremot haft höga kostnader för snö- och halkbekämpning. Snömängden för 2023 var dubbelt så stor i jämförelse mot snittet för snömängd i Vänersborg, över en 10-årsperiod. Underskott för snö- och halkbekämpning uppgick till 2,7 mnkr. En annan åtgärd var övergång från HVO (hydrerad vegetabilisk olja) till dieselbränsle vilket innebar en besparing om 0,1 mnkr. Gatuenhetens överskott har även påverkats av intäkter från försäljning av fordon- och maskiner. Överskott balanseras också av en nedskrivningskostnad om 0,7 mnkr för felaktigt lagervärde i förrådet.

Projektet för kommunvårdar redovisade 0,7 mnkr för 2023 vilket innebär ett överskott om 0,1 mnkr. Projekt Vinterland redovisade hälften av de 0,1 mnkr som budgeterades 2023 vilket innebär ett överskott med motsvarande. Överskottet avser kostnader för drift och nedmontering som tillkommer först under 2024.

Genom att optimera personalresurser, anpassa underhållsutgifterna och byta bränsletyp från HVO till diesel har gatuenheten redovisat ett överskott trots utmaningar med snö, förrådsdifferens och andra kostnadsökningar i verksamheten.

Kostenheten

Uppdrag

Kostenheten svarar för produktion och distribution av måltider och råvaror till förskolor, grundskolor, daglig verksamhet, vård och omsorg, Kunskapsförbundet Väst och Vänersnäs Montessoriskola. Verksamheten finansieras av intäkter från kund. Avtal upprättas mellan Kostenheten och kund. Kostenheten producerar ca 1,4 miljoner måltider per år. Kostenheten packar och distribuerar också råvaror till drygt 50 enheter i kommunen.

Året som gått

För kostenheten har 2023 präglats av stor återhållsamhet precis som under 2022 då de höga livsmedelspriserna hållit i sig och underskott har prognosisterats till följd av kostnader för framtida kök och övriga prisökningar. Stora besparingsåtgärder har pågått. Menyerna har setts över löpande för att om möjligt kunna byta ut livsmedel i receptur. Dock har kostenheten ett ansvar att fortfarande tillaga och leverera måltider av god kvalitet som också lever upp till de krav på näringsriktiga måltider som ställs. En annan åtgärd för att minska livsmedelskostnaderna var att minska andelen ekologiska livsmedel. Utöver besparingsåtgärder på livsmedel har kostenheten infört restriktioner vid ersättning av

vikarier och ett antal medarbetare med upphöjd tjänstgöringsgrad har återgått till grundanställning.

Under året har kommunfullmäktige beslutat om ny Måltidspolicy (KF 2023-06-21 § 107). Kostenheten har varit delaktig i framtagandet av den tillsammans med representanter för kommunstyrelsen, socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen. Samhällsbyggnadsnämnden har beslutat om definitionen av lokalproducenter och närproducenter av livsmedel. Lokalproducenter är sådana som ligger inom kommunens gränser och närproducerat är produkter från Västra Götalandsregionen.

En applikation (App) för registrering av serverade måltider och matsvinn i skolor och förskolor har utarbetats i samarbete med IT-avdelningen under året och beräknas startas upp i januari 2024. Kostenheten deltog i början av 2023 i projektet Future Kitchen och tog emot fyra praktikanter. Odenköket har tagit emot studiebesök från Malmö stad, Strömstad och Kungsbacka.

Då stor återhållsamhet gällt har fortbildning och kompetensutveckling varit begränsat. Ändå har verksamheten genomfört HLR-utbildningar inklusive L-ABC för samtliga medarbetare. Repetitionsutbildning i livsmedelshygien, som är ett lagstadgat krav, har genomförts digitalt av arrangören Skolmatsakademin. Enheten har genomgått IT-utbildning med kommunens IT-pedagog, anpassad för kostenheten där alla medarbetare inom produktionskök förskolor deltagit. En intern workshop i e-handelssystemet Marknadsplatsen har genomförts för beställare. Enheten har också varit på studiebesök i Ljungskile för att testa nya livsmedelsprodukter inom kategorin blå proteiner dvs. produkter från havet framställda av sjöpunng, musslor och sill.

2023 blev Vänersborgs utsedd till årets kökshjälte av Länsstyrelsen i Västra Götaland. Utmärkelsen motiverades utifrån en upphandling av livsmedel för en varukorg som möjliggjorde för lokala leverantörer att inkomma med anbud och som lett till fler närproducenter.

Ekonomisk analys

Kostenheten	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Budgetdiff. 2023
Kostenheten	5,6	6,2	-0,1	-5,1
Nettokostnader	5,6	6,2	-0,1	-5,1

Kostenheten redovisade ett budgetunderskott om 5,1 mnkr. Avvikelsen kan främst förklaras av kostnader kopplade till framtida kök, varav 2,9 mnkr beror på hyror och 1,3 mnkr beror prisökningar inom personal som inte har kunnat debiteras kund. Verksamheten redovisade underskott om 1 mnkr på grund av prisökningar varav 0,5 av dessa inom livsmedel. Trots underskottet har livsmedelskostnaderna har förbättrats utifrån prognos. Kostenheten har sett över livsmedelsinköp, menyer och salladsbufféer vilket har visat ge stor besparingseffekt på livsmedelskostnaderna. Resterande underskott för prisökningar beror främst på ökade kostnader för transporter.

Utöver besparingsåtgärder på livsmedel har kostenheten infört restriktioner vid ersättning av vikarier och ett antal medarbetare med upphöjd tjänstgöringsgrad har återgått till

grundanställning. Generell återhållsamhet med inköp och strikt vakansprövning har tillämpats.

Vänersborgs Kretslopp & Vatten

Uppdrag

Vänersborgs Kretslopp och vatten består av två balansräkningsenheter, Va-verksamheten och Renhållningsverket. Va-verksamheten sköter vattenförsörjning och avloppshantering inom kommunens tätorter. Ca 34 000 personer är anslutna till det kommunala Va-ledningsnätet. Ledningsnätet utgörs idag av ca 88 mil ledningar. Målet är att tillhandahålla vatten med jämn och hög kvalitet enligt Livsmedelsverkets normer samt att uppfylla krav från miljövårdande myndigheter. Renhållningsverket ansvarar för insamling av hushållsavfall och slamsugning av avloppsbrunnar samt fungerar som entreprenör vad avser insamling av visst återvinningsbart material.

Året som gått

Under året som gått så har byggnation pågått i två av kommunens vattenverk samt i avloppsreningsverket på Holmängen. Vattenverkens ombyggnationer befinner sig i en intensiv produktionsfas medan avloppsverket närmar sig idrifttagande.

Verksamheten har märkt av ett förändrat klimat. Det var väldigt torrt i början av sommaren och sen blev det väldigt blött. Detta har visat sig i betydande antal källaröversvämningar. Arbetet med klimatanpassning och hantering av klimatskador har intensifierats under året och lett till flertalet insatser på ledningsnätet.

Ett intensivt förvaltningsövergripande arbete har genomförts med anledning av revidering av lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. En ny vattentjänstplan har arbetats fram för samråd.

Med anledning av det ansträngda ekonomiska läget så har endast ordinarie drift i verken prioriterats. Reparation av bland annat havererad råvattenpump, vridspjällsventiler samt reservdelar till driftinventarier har belastat verkens driftbudget. En nödvändig renovering av en del av ett sandfilter har skett. I övrigt så har endast ordinarie drift prioriterats i verken.

Under året har va-driften lagat 29 vattenläckor, vilket är en ökning jämfört med året innan. I övrigt har VA-driften lagat servisventiler samt åtgärdat flertalet avloppsstopp under året.

Renhållningsverket har under året arbetat med att planera och informera kring det nya insamlingsdirektivet som träder i kraft 2024. Upphandlingar har skett för anpassade fordon och flerfackskärl till följd av insamlingsansvaret. Under året har arbetet med att optimera nytt installerat fordonssystem fortsatt. Systemet underlättar för chaufförer och administrativ personal avseende tömningsregistrering av kärl, container och slam. Bomsystemet på Torpa Kretsloppspark har vidareutvecklats och numera kan kunder få tillträde genom identifiering med körkort.

Ekonomisk analys

Kretslopp & Vatten	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Budgetdiff. 2023
Va-verksamhet	4,0	-4,9	-4,1	-4,0
Renhållning	2,0	0,3	-0,3	-2,0
Nettokostnader	6,0	-4,6	-4,4	-6,0

Inför 2023 höjdes brukningstaxan för VA med 4% och anläggningstaxan med 5%. Va-verksamheten redovisade ett budgetunderskott om 4 mnkr i enlighet med augustiprognosen. Underskottet beror främst på ökade räntekostnader och övriga kostnadsökningar, t.ex. för kemikalier. Verksamheten har även betalat ut skadestånd om ca 1 mnkr till följd av klimatskador kopplat till skyfall. På intäktsidan har konsumtionsintäkterna minskat mot budget med 1 mnkr. Dock har bidrag för elstöd erhållits med 2,2 mnkr vilket innebär att intäkterna totalt redovisade ett överskott mot budget. Va-verksamheten har sedan tidigare ett ackumulerat överskott om 0,9 mnkr. Årets underskott överstiger tidigare års ackumulerade överskott.

Inför 2023 var renhållningstaxan oförändrad. Renhållningsverksamheten redovisade ett budgetunderskott om 2 mnkr, vilket är en ökning av underskottet från augustiprognosen med 0,5 mnkr. Underskottet beror främst på ökade kostnader för tippavgifter för hushållsavfall, 1 mnkr, samt ökade kostnader för framför allt drivmedel och reparationer. Under året höjdes också priset från entreprenören för slamtömning och kostnaderna ökade med 0,2 mnkr jämfört med budget. Under året har det enligt samhällsbyggnadsnämnden 2023-05-25 §89 beslutats att öka antalet fria besök på Kretsloppsparken till 8 besök i stället för 4 vilket medför minskade intäkter på ca 0,2 mnkr för 2023. Renhållningsverksamheten har sedan tidigare ett ackumulerat överskott om 1,7 mnkr. Årets underskott överstiger tidigare års ackumulerade överskott.

Tekniska

Uppdrag

Tekniska verksamheten består av en projektering/utredningsavdelning samt en produktionsavdelning. Tekniska är även ansvariga för va-driften av ledningsnätet. Tekniska arbetar i huvudsak med beställningar från kretslopp och vatten, gatuenheten och fastighetsenheten och är att betrakta som en internkonsult/internentreprenör. Enheten deltar i kommunens planarbete och dess verkställighet samt utreder, projekterar, kostnadsberäknar och tidsplanerar mark- och va-anläggningar. Verksamheten är också utförare av mark- och va-investeringar.

Året som gått

De största utmaningarna under året har varit kopplat till det rådande världsläget med kraftiga prishöjningar. I flera större projekt har detta hanterats genom att material köpts in i tidigt skede för att säkra priserna. Verksamheten har även påverkats av de besparingsåtgärder som

beslutats inom förvaltningen genom att ha tillämpat generell återhållsamhet, vakanshållning, samt varit extra restriktiva med övertid.

Under året har flera stora investeringsprojekt fortlöpt. Den stora exploateringen vid Skaven/Öxnered har pågått med anläggning för etapp 2. Arbetet med industriområdet Trestad Center Västra har nästintill färdigställts men på grund av den kalla vintern har asfaltering och färdigställande förskjutits till 2024. Källeberg har också pågått med anläggning under året och inneburit stora ekonomiska fördyringar som har behövt utredas och analyseras.

Arbetet med va-saneringar där man underhåller och reparerar ledningar har intensifierats under året. Saneringar har under året skett på Parallellgatan, Borgmästargatan, Börjessons väg och Tackjärnsvägen.

Ekonomisk analys

Tekniska	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Budgetdiff. 2023
Tekniska	2,3	1,6	0,9	+0,2
Nettokostnader	2,3	1,6	0,9	+0,2

Tekniska verksamheten redovisade ett överskott mot budget om 0,2 mkr för helåret. Tekniska prognostiserades med underskott om 0,5 mkr i delårsrapporten per augusti men resultatet har förbättrat sig under hösten pga. ökade intäkter, vakanser och återhållsamhet. Verksamheten har arbetat aktivt med att försöka minska övertid under hösten. En projekteringsingenjör har slutat sin tjänst under hösten och inte ersatts.